

This is a self-archived version of an original article. This version may differ from the original in pagination and typographic details.

Author(s): Sorri, Minna

Title: Heikot pojat ja erinomaiset tytöt – millaista kuvaa tyttö- ja poikalukijoista rakennetaan suomalaisissa uutisteksteissä?

Year: 2018

Version:

Copyright: © Kieliverkosto ja kirjoittaja, 2018

Rights: CC BY 4.0

Rights url: <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

Please cite the original version:

Sorri, M. (2018). Heikot pojat ja erinomaiset tytöt – millaista kuvaa tyttö- ja poikalukijoista rakennetaan suomalaisissa uutisteksteissä?. *Kieli, koulutus ja yhteiskunta*, 9(5).
<https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-syyskuu-2018/heikot-pojat-ja-erinomaiset-tytot-millaista-kuvaa-tytto-ja-poikalukijoista-rakennetaan-suomalaisissa-uutisteksteissa>

Heikot pojat ja erinomaiset tytöt – millaista kuvaa tyttö- ja poikalukijoista rakennetaan suomalaisissa uutisteksteissä?

Tässä artikkelissa tarkastelen, miten suomalaisnuorten lukutaitoa ja lukemista merkityksellistetään sukupuolittuneena ja sukupuolittavana ilmiönä 2000-luvun uutisteksteissä. Artikkelini perustuu pro gradu -tutkielmaani (Sorri 2017), jossa tutkin suomalaisnuorten lukutaidon sukupuolieroa käsitteleviä uutistekstejä vuosilta 2013–2016. 2000-luvulla tehtyjen PISA-tutkimusten myötä tyttöjen ja poikien erilainen lukutaitomenestys on noussut merkittäväksi puheenaiheeksi joukkotiedotusvälineissä. Alan asiantuntijat tarjoavat erilaisia malleja ja syitä poikien epäonnistumiseen ja tyttöjen menestymiseen sekä esittävät lukemisen opetusta koskevia muutosvaatimuksia. Keskustelussa korostuu mustavalkoinen näkemys tyttöjen ja poikien vastakohtaisista lukumielityksistä ja -tavoista, vaikka kenties tärkeämpää olisi purkaa lukemiseen liittyviä sukupuolittuneita uskomuksia.

Julkaistu: 12. syyskuuta 2018 | Kirjoittanut: Minna Sorri

PISA-projekti (Programme for International Student Assessment) mittaa peruskoulun päättövaiheessa olevien 15-vuotiaiden oppilaiden taitoja useissa OECD:n jäsenvaltioissa ja sen yhteistyömaissa (OECD 2016). Suomi on ollut parhaiten menestyneiden maiden joukossa koko 2000-luvun ajan, mutta menestystä on varjostanut tutkimustulos poikien ja tyttöjen välisestä taitotaseroista lukutaidossa: ero tyttöjen ja poikien välillä on OECD-maiden suurin (Sulkunen 2012: 13; OKM 2016: 49). Tutkimustuloksia tulkittaessa poikien arvioidaan olevan jopa puolitoista kouluvuotta tyttöjä jäljessä lukemisessa (OKM 2016: 49–51; Sulkunen 2012: 13).

Uutismaailma on käsitellyt aihetta 2000-luvun alusta lähtien monissa uutisteksteissä. Helsingin Sanomien (2014c) ja Ylen (2015c) uutisten otsikoissa muun muassa kirjoitetaan, kuinka “Koulu on pettänyt pojat” ja “Huono lukutaito estää joka kahdeksannen suomalaispojan jatko-opinnot”. PISAn tutkimustuloksia arvostetaan kansainvälisesti koulutuspolitiikassa: PISAn tutkimustulokset ovat johtaneet opetussuunnitelmauudistuksiin ja mallin ottamiseen parhaiten menestyneiden maiden koulutusjärjestelmistä. (Väljærvi 2010: 33; Ahola & Laukkanen 2010:11; Moss 2007: 3.) Uutisten otsikoissa on tapana riepotella PISAn tuloksia, minkä myötä nopeat muutokset aletaan nähdä tarpeellisina.

Uutisissa tyttö- ja poikalukijoista luodaan tietynlaisia mielikuvia, jotka paljastavat sukupuoleen liitettäviä normeja, odotuksia ja mahdollisuuksia. Sukupuolittavilla

normeilla ja odotuksilla on valtaa määrittää tyttöjen ja poikien toimijuutta eli sitä, millaisia mahdollisuuksia sukupuoleen liitetään. Millaisina toiminnallisina yksilöinä tytöt ja pojat nähdään? (Rossi 2010: 30; Aaltonen 2012: 181.) Esimerkiksi jo pienten lasten toimijuutta suunnataan sukupuolelle sopivaksi sukupuolitettujen kirjojen kautta. Sukupuoleen liitettävien uskomuksien avulla voidaan oikeuttaa tyttöjen ja poikien erilaista ja eriarvoista kohtelua niin yhteiskunnallisessa kuin pedagogisessa kontekstissa. Uutismedialla on siten kielellistä, diskursiivista ja ideologista vaikutusvaltaa määrittää sukupuolen ja lukemisen välistä suhdetta. Seuraavaksi esittelen lyhyesti aineistosta esiin nousseet kuvaukset tyttö- ja poikalukijoista sekä lukemisen opetusta kohtaan esitetyistä muutosvaatimuksista. Aineistoni koostui kahdeksasta Ylen, Helsingin Sanomien, Iltalehden ja Ilta-Sanomien uutistekstistä.

Huoli heikoista poikalukijoista

Uutisissa pojat joukkona esitetään heikkoina lukijoina. Vähänlukeva poika toimii uutisen taustatietona, oletuksena, jonka uutisen lukijoiden oletetaan jo tietävän. Lukemista ei esitetä poikien luonnollisena toimintana, vaan pojat pitää houkutella lukemisen pariin. Monet uutistekstit keskittyvätkin tarkastelemaan, mikä voisi toimia porkkanana pojille. Miten innostaa ja kannustaa pojat lukemaan? Poikalukijalle soveltuvien tekstien ominaisuuksien nähdään olevan avainasemassa lukuinnon herättämisessä.

Jos joku osaisi kehittää pelin, jolla poika houkuteltaisiin kaunokirjallisuuden pariin, se olisi tuhannen taalan paikka, sanoo Arffman. (YLE 2015a)

Myös elektroninen kirja voisi toimia porkkanana pojille, joita sähköiset laitteet kiinnostavat. (Helsingin Sanomat 2014a)

"Tekstien on hyvä olla lyhyitä ja toiminnallisia, ja tarvitaan myös miespuolinen päähenkilö. Huumori on paikallaan, samoin todellinen informaatio", Brozo luettelee pojille mieluisan luettavan tunnusmerkkejä. (Helsingin Sanomat 2014b)

Pojille soveltuvien tekstien piirteet perustuvat ominaisuuksiin, jotka nähdään pojille luonnollisina. Ei ole siis yllätys, että monet niistä edustavat perinteistä ja stereotyyppistä maskuliinisuutta. Pelit, teknologia ja toiminnallisuus nousevat selvimmän esiin aineistosta poikia kuvaavina luonnehdintoina. Muita poikiin liitettäviä ominaisuuksia ovat informatiivisuus, elokuvallisuus, draama ja huumori. Uutisteksteissä myös ilmaistaan kirjallisuuden lajeja, jotka soveltuvat pojille, kuten faktapohjainen kirjallisuus ja sarjakuvat.

Lisäksi poikien vähäistä lukemista selitetään poikien huonolla keskittymiskyvyllä: pojat eivät jaksakaan keskittyä lukemiseen niin hyvin kuin tytöt. Pojat tarvitsevat toimintaa ja viihdykettä, jota kirjojen ei nähdä tarjoavan.

Kirjojen lukeminen vaatii ajallista panostusta, johon poikien keskittyminen ei aina riitä. (Helsingin Sanomat 2014a)

– Pojilla on sitä muuta tekemistä, esimerkiksi tietokonetta ja pelaamista. He eivät tartu kirjaan niin usein kuin tytöt. Nämä ovat yhteydessä: mitä enemmän lukee, sitä enemmän lukutaito kehittyy. (YLE 2015a)

Uutisteksteissä pojat esitetään yhtenäisenä ryhmänä, mikä asettaa poikalukijan toimijuudelle normeja ja rajoituksia. Vaarana on, että heikko lukutaito ja lukemattomuus nähdään normaalina kaikille pojille. Yleistys poikia kiinnostavasta lukemisesta ei myöskään vastaa jokaisen pojan mielenkiinnon kohteita. Poikien kuvaaminen stereotyyppisten ominaisuuksien kautta ei monipuolista kuvaa pojista ja miehistä, vaan pikemminkin tyypistää ja kaventaa sitä. Tällainen mustavalkoinen uskomus ei huomioi lukemisen sosiaalista kontekstia, vaan sukupuoliset mieltymykset esitetään annettuina. Tutkimuksissa on esimerkiksi havaittu kodin kielellisen ympäristön, kuten kotona olevien kirjojen määrän, vaikuttavan nuoren lukutaitoon (ks. Holopainen & Laukkanen 2017). Myös ystävyysuhteilla lienee merkitystä nuoren lukuharrastukseen ja lukumieltymyksiin.

Poikalukijan toimijuutta kuvataan myös tulevaisuudennäkymissä. Heikon lukutaidon nähdään vääjäämättä merkitsevän huonoa menestystä miehille ammatillisella, akateemisella ja yhteiskunnallisella tasolla. Synkkien tulevaisuudennäkymien kuvailu on yksi uutismedian dramaturgian keino, jonka avulla uutisissa luodaan yksinomaan poikiin kohdistuva huolipuheen sävy. Lukemisen tärkeys liitetään kuitenkin vain poikajoukkoon, sillä heikoista tyttölukijoista ei tässä kontekstissa puhuta.

Kouluttamattomat nuoret miehet eivät pärjää työmarkkinoilla ja syrjäytyvät. (Helsingin Sanomat 2014c)

Syrjäytymisvaarassa olevat nuoret eivät kuitenkaan ole yhtenäinen ryhmä (ks. Aaltonen, Berg & Ikäheimo 2015; Myrskylä 2012). Lukutaitokeskustelussa korostuu poikien riski syrjäytymiseen, mikä peittää alleen poikien ja tyttöjen sisäiset erot. Kaikki pojat eivät ole vaarassa syrjäytyä, ja toisaalta syrjäytyminen koskee myös tyttöjä. Keskustelun pääosassa on kuitenkin poikiin kohdistuva huolipuhe ja pojille soveltuvan luettavan kuvailu.

Erinomaiset tyttölukijat ja näkymättömät, heikot tyttölukijat

Tutkimusaineiston uutisteksteissä tytöt esiintyvät marginaalisena ryhmänä verrattuna poikiin. 2000-luvulla ei ole julkaistu Ylen, Helsingin Sanomien, Ilta-Sanomien tai Iltalehden sivuilla yhtään juttua, joka tarkastelisi kattavasti ja monipuolisesti erityisesti tyttöjen lukutaidon tasoa tai pohtisi tyttöjen menestymisen syitä, kun taas poikiin fokuoituvia uutistekstejä löytyy runsaasti. Tytöt esiintyvät pääasiassa uutisissa, joissa todetaan sukupuoliero nuorten lukutaidossa tyttöjen hyväksi. Lisäksi tytöt saatetaan mainita, kun pohditaan keinoja poikien lukuinnostuksen herättämiseen. Tällöin tytöt toimivat vertailukohteena: poikien kuvailu rakentuu vastakkaisessa suhteessa tyttöihin.

Vahvin tyttölukijoiden lukumieltymyksiä kuvaava representaatio uutisteksteissä on tyttöjen lukemisen kuvaus luonnollisena ja normaalina toimintana: tytöt voivat lukea kaikenlaisia kirjoja ja tekstejä ongelmitta. Lukutaitokeskustelua ohjaa oletus tytöistä sopeutuvina ja menestyvinä oppilaina, joiden oppimisessa ei esiinny ongelmia. Kenties tästä olettamuksesta johtuen tyttöjen mielenkiinnon kohteita ei pohdita

samaan tapaan kuin poikien kohdalla: koska tytöillä ei nähdä olevan ongelmia lukemisessa ja lukutaidossa, ei tyttölukijoiden analyysi ole tarpeellista.

Tyttöjen välisessä vertailussa suomalaistytöt olivat luonnontieteissä toisia heti Singaporen tyttöjen jälkeen ja lukutaidossa tytöt olivat kärkisijalla. Tytöt menestyivät poikia paremmin myös matematiikassa. Suomi olikin ainoa maa, jossa erinomaisesti osaavista oppilaista enemmistö oli tyttöjä.

– Tyttöjen suhteen ei kannata olla huolissaan, Vettenranta jatkaa. (Ilta-Sanomat 2016)

Monissa uutisissa tytöt esitetään toimijoina, jotka tuottavat poikien häviämistä. Vahvan vastakkainasettelun kautta aineistossa rakennetaan lukutaidossa menestymistä kilvoitteluna, jossa toisistaan mittaa ottavat tytöt ja pojat joukkoina. Tällä hetkellä tytöt ovat poikiin nähden ylivoimaisessa asemassa. Pojat esitetään häviäjinä, tytöt voittajina.

Tytöt päihittävät pojat opinnoissa (Ilta-Sanomat 2016)

Toistuvat ilmaukset tyttöjen paremmuudesta rakentavat mielikuvaa siitä, kuinka pojista joukkona pitää olla huolissaan mutta tytöistä ei. 2000-luvulla tehdyt tutkimustulokset antavat kuitenkin viitteitä siitä, että lukuharrastuksen vähentyminen ja lukutaidon heikkeneminen koskevat niin tyttöjä kuin poikia. 2000-luvulla lukutaidon tason kehitys on ollut Suomessa kielteistä PISA-tutkimusten mukaan: heikkojen lukijoiden määrä on lisääntynyt ja erinomaisten lukijoiden määrä on vähentynyt tai pysynyt samana – niin tyttöjen kuin poikien joukossa. (OKM 2016: 38.)

Heikoista lukijoista neljäsosa on tyttöjä, ja määrä on vain kasvanut 2000-luvun aikana (OKM 2016: 49). Miksi heistä ei puhuta uutisissa? Jones ja Myhill (2004: 20) ovat tutkimuksissaan kuvaileet heikosti menestyviä tyttöjä näkymättömiksi. Hyvä koulumenestys on normi, joka liitetään tyttöihin, ja alisuoriutuminen on normi, joka liitetään poikiin. Tällaisessa jaottelussa heikoille tyttölukijoille tai erinomaisille poikalukijoille ei ole sijaa. Heikolla lukutaidolla nähdään olevan negatiivisia seurauksia pojille, mutta yhtä lailla seuraukset koskevat myös heikosti lukevia tyttöjä, joiden tarpeet jäävät huomaamatta. (Jones & Myhill 2004: 20; ks. myös Lahelma 2009.) Lukutaitomenestyskeskustelun fokus kohdistuu kysymyksiin siitä, miksi pojat epäonnistuvat ja miten pojat pitäisi pelastaa, mikä sulkee keskustelun ulkopuolelle heikot tyttölukijat.

Pojat lukemisen opetuksen keskiössä

Monissa uutisissa koulun ja lukemisen opetuksen nähdään olevan syyllisiä poikien heikkoon lukutaitoon. Koulun käytäntöjen esitetään muun muassa syrjivän poikia. Uskomus toimii perusteluna vaatimukselle, jonka mukaan lukemisen opetuksessa tulee ennen kaikkea huomioida pojat joukkona.

Dahlin mukaan pojilta ei edes odoteta menestystä koulussa. Opettajat tekevät liian vähän poikien eteen. Pojat eivät saa ansaitsemaansa tukea. Koulut ja opettajat ovat luovuttaneet. (Helsingin Sanomat 2014c)

Vaikka opetuksen nähdään tuottavan lukutaidon sukupuolieroja, ei ehdotuksena ole oppilaiden kohtaaminen yksilöinä, vaan avainasemassa on pojat huomioiva pedagogiikka. Pojat ja oletettu maskuliinisuus toimivat lähtökohtana muutosvaatimuksille, joita esitetään lukemisen opetusta kohtaan. Uutisteksteissä muun muassa vaaditaan, että pojilla pitää olla vapaus valita oma luettavansa. Ristiriitaista kuitenkin on, että samaan aikaan uutisissa niin tutkijat, opettajat kuin eri alan ammattilaiset määrittelevät, millaisia pojat ovat ja millaisesta luettavasta he pitävät. Poikien ääni ei pääse juuri kuuluviin aineiston uutisteksteissä. Lukemista pyritään kehittämään vain marginaalisen ryhmän – stereotyyppisen pojan – mielenkiinnon kohteiden mukaan.

Jotta poikien lukutaidon taso paranisi, uutismedioissa esitetään myös tarve uudelle poikakirjallisuudelle. Vaatimus uudesta poikakirjallisuudesta sisältää näkemyksen siitä, että naiset ja tytöt dominoisivat tällä hetkellä kirjallisuuden kenttää, minkä vuoksi pojat tarvitsevat lisää miehisiä roolimalleja.

– Pojan odotukset, tarpeet ja kiinnostuksen kohteet tietää parhaiten toinen poika tai mies. Tarvittaisiin enemmän mieskirjailijoita ja -kuvittajia, jotka tekisivät poikakirjallisuutta, hän sanoo. (YLE 2015b)

Väitteen kanssa ristiriidassa on kuitenkin se fakta, että kirjallisuuskaanonit ovat jo pitkään olleet miesvoittoisia ja Eurooppa-keskeisiä (Ahvenjärvi & Kirstinä 2013: 58–59; Koistinen 2014). Ne kirjat, joita äidinkielen ja kirjallisuuden oppitunneilla luetaan, ovat pääasiassa miesten ja miehistä kirjoittamia. Ahvenjärvi ja Kirstinä (2013: 58) muistuttavat *Kirjallisuuden opetuksen käsikirjassa*, kuinka kirjallisuuden kaanonin hegemoninen maskuliinisuus tulee tiedostaa siitäkkin huolimatta, että poikien lukuharrastuksesta ja lukutaidosta ollaan huolestuneita.

Uutisteksteissä esitetään vaatimus lukemisen käsitteen muuttamisesta entistä monipuolisempaan ja monimediaisempaan suuntaan, mikä palvelisi paremmin poikalukijoita. Lukemisen opetuksen tulisi sisältää lisää kevyttä lukumateriaalia, erilaisia medioita, sähköistä luettavaa ja monipuolista tekstimateriaalia. Toisaalta aineistossa esiintyy tavoite ”oikeiden” kirjojen lukemisesta, mikä kuvaa toivetta siitä, että pojat lukisivat perinteisiä kirjoja. Aineistosta nousee esiin kaunokirjallisuuden ihanne: vaikka lukemisen käsitettä pitää monipuolistaa, tulee kaikenlaisten tekstien lukemisen tähdätä kaikista arvostetuimman lajin eli kaunokirjallisuuden lukemiseen.

Ketään ei voi pakottaa innostumaan mistään, mutta koulun olisi lempeästi tarjottava pojille ainakin se ensimmäinen oikea kirja, joka heidän pitää lukea. Täytyy löytyä kirjoja, jotka eivät ole tylsiä eivätkä liian pitkiä. (Helsingin Sanomat 2014a)

Kriittisempää ja monipuolisempaa näkökulmaa tarvitaan nuorten lukutaitokeskusteluun

Sukupuoli on keskeinen tekijä suomalaisnuorten lukemista käsittelevässä journalistisessa keskustelussa, vaikka tutkimusten mukaan nuorten lukutaitoa ei voi tarkastella yksinomaan sukupuolen näkökulmasta. Lukutaidon tasoon vaikuttavat sukupuolen lisäksi monet muut taustamuuttujat ja sosiaaliset prosessit (ks. Sulkunen

& Nissinen 2012; Linnakylä & Malin 2004; Moss 2007; Smith & Wilhelm 2009; OKM 2016: 50–61).

Uutismediassa vallalla olevat representaatiot tyttöjen ja poikien lukutaidosta kertovat siitä, miten yhteiskunnassa laajemmin ajatellaan lukemisen olevan sukupuolitunutta. Uutismediassa lukemista ja lukutaitoa myös sukupuolitetaan eli kuvaa tyttöjen ja poikien eroista rakennetaan ja vahvistetaan entisestään. Uskomukset sukupuolen ja lukutaidon suhteesta vaikuttanevat koulutuksen ja lukemisen opetuksen suunnitteluun. Syitä poikien huonolle lukutaitomenestykselle on haettu milloin feminiinisestä opetussuunnitelmasta, milloin sukupuolten luonnollisista ominaisuuksista (ks. Moss 2007; Helsingin Sanomat 2014a; Yle 2015a).

Nuorten lukutaitoilmiön mustavalkoisen tarkastelun sijaan olisi kuitenkin tärkeää, että lukemisen opetuksen suunnittelussa ja koulutuspoliittisissa linjauksissa sukupuolta, lukemista ja koulutusta lähestytään kriittisestä näkökulmasta. Sillä, että poikien lukutaitoa aletaan järjestelmällisesti kehittää yksinomaan pojille suunnatuin kampanjoin tai koulutuspoliittisin uudistuksin, saattaa olla kauaskantoisia ja odottamattomia seurauksia. Unholaan jäävät niin heikot tyttölukijat kuin muut lukutaitoon vaikuttavat tekijät, kuten esimerkiksi sosioekonominen tai etninen tausta. Koulumaailmassa nuori tulisi kohdata ennen kaikkea yksilönä eikä sukupuolensa edustajana. Tällä hetkellä uutismedioissa käytävä keskustelu nuorten lukutaidosta näyttää kuitenkin uudelleen tuottavan käsitystä sukupuolen kahtiajaosta lukemisen kontekstissa. Perinteisten sukupuoliroolien vahvistamisen sijaan ratkaisun avaimet lienevät sukupuolittuneiden ja sukupuolittavien uskomusten, identiteettien ja rakenteiden purkamisessa.

Minna Sorri (FM) työskentelee s2-opettajana Jyväskylän yliopiston kielikeskuksessa.

Lähteet

Aaltonen, Sanna 2012: Elämän umpisolmuja avaamassa. Toimijuus ja institutionaaliset rajat nuorten siirtymissä. – Elina Pekkarinen, Kaisa Vehkalahti & Sami Myllyniemi (toim.), *Lapset ja nuoret instituutioiden kehyksissä* s. 180–191. Helsinki: Nuorisotutkimusverkoston julkaisuja.

Aaltonen, Sanna, Berg, Päivi & Ikäheimo, Salla 2015: *Nuoret luukulla. Kolme näkökulmaa syrjäytymiseen ja nuorten asemaan palvelujärjestelmässä*. Helsinki: Nuorisotutkimusseura

Ahola, Jorma & Laukkanen, Reijo 2010: OECD osaamisen mittaajana – Reijo Laukkanen (toim.), *PISA, PIAAC, AHELO: Miksi ja miten OECD mittaa osaamista?* s. 9–11. Helsinki: Yliopistopaino.

Ahvenjärvi, Kaisa & Kirstinä, Leena 2013: *Kirjallisuuden opetuksen käsikirja*. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura.

- Helsingin Sanomat 2014a: VINKKEJÄ POIKIEN LUKUINNON HERÄTTÄMISEEN – Toimintaa, tuttuutta, dialogia, tietoa ja elokuvallisuutta. – *Helsingin Sanomat*. <http://www.hs.fi/kulttuuri/art-2000002760396.html> 5.5.2016
- Helsingin Sanomat 2014b: Lukeminen vähenee Suomessa – erot tyttöjen ja poikien välillä suurimmat maailmassa. – *Helsingin Sanomat*. <http://www.hs.fi/kulttuuri/a1410323998295> 5.5.2016
- Helsingin Sanomat 2014c: Ruotsalainen tasa-arvotutkija: "Koulu on pettänyt pojat". – *Helsingin Sanomat*. <http://www.hs.fi/ihmiset/a1416282903390> 5.5.2016
- Holopainen, Leena & Laukkanen, Saara 2017: Kodin kielellisen ympäristön yhteys lapsen lukutaitoon ensimmäisellä luokalla. – *Kasvatus* 48 (1) s. 21–34.
- Ilta-Sanomien 2016: Uudet Pisa-tutkimuksen tulokset julki: Näin kävi Suomen sijoituksen – tytöt peittoavat pojat. – *Ilta-Sanomien*. <http://www.is.fi/kotimaa/art-2000004896105.html> 6.12.2016.
- Jones, Susan & Myhill, Debra 2004: 'Troublesome Boys' and 'Compliant Girls': Gender Identity and Perceptions of Achievement and Underachievement. – *British Journal of Sociology of Education* 25 (4) s. 547–561.
- Koistinen, Susanna 2014: *Kirjallisuuskäsitys ja kirjallisuuden kaanon lukion äidinkielen ja kirjallisuuden oppikirjasarjassa Särmä*. Pro gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopiston taiteiden ja kulttuurin tutkimuksen laitos
- Linnakylä, Pirjo & Malin, Antero 2004: Miten heikot lukijat eroavat hyvistä, miten hyvät huippulukijoista? Lukutaidon taustatekijöiden tarkastelu. – Pirjo Linnakylä, Sari Sulkunen & Inga Arffman (toim.), *Tulevaisuuden lukijat: Suomalaisnuorten lukijaprofiileja*. Pisa 2000 s. 115–132. Jyväskylä: Kirjapaino Oma Oy.
- Myrskylä, Pekka 2012: *Hukassa – Keitä ovat syrjäytyneet nuoret?* – Elinkeinoelämän valtuuskunta. <http://www.eva.fi/wp-content/uploads/2012/02/Syrjailyminen.pdf>
- OECD 2016: *PISA 2015 Assessment and Analytical Framework: Science, Reading, Mathematic and Financial Literacy*. Pariisi: OECD.
- OKM = Opetus- ja kulttuuriministeriö 2016: Jouni Vettenranta, Jouni Välijärvi, Arto Ahonen, Jarkko Hautamäki, Jenna Hiltunen, Kaisa Leino, Suvi Lähteinen, Kari Nissinen, Virva Nissinen, Eija Puhakka, Juhani Rautopuro & Mari-Pauliina Vainikainen 2016: *Pisa 15 Ensituloksia*. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2016: 41.
- Rossi, Leena-Maija 2010: Sukupuoli ja seksuaalisuus, eroista eroihin. – Tuija Saresma, Leena-Maija Rossi & Tuula Juvonen (toim.), *Käsikirja sukupuoleen* s. 21–38. Tampere: Vastapaino.
- Smith, Michael W. & Wilhelm, Jeffrey D. 2009: Boys and literacy: complexity and multiplicity. – Leila Christenbury, Randy Bomer & Peter Smagorinsky (toim.), *Handbook of adolescent literacy research* s. 360–371. New York: The Guilford Press.

Sorri, Minna 2017: *Tyttö- ja poikalukijoiden representaatiot suomalaisissa uutisteksteissä*. Pro gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopiston kieli- ja viestintätieteiden laitos. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:jyu-201709183756>

Sulkunen, Sari 2012: Suomalaisnuorten lukutaidon ja lukuharrastuksen muuttuminen vuodesta 2000. Sari Sulkunen & Jouni Välijärvi (toim.), *PISA09. Kestääkö osaamisen pohja?* s. 12–33. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja nro 12.

Välijärvi, Jouni 2010: PISA – koulun kehittämisen työkalu vai kasvavan taloudellisen kontrollin ilmentymä? – Reijo Laukkanen (toim.), *PISA, PIAAC, AHELO Miksi ja miten OECD mittaa osaamista?* s. 33–39. Helsinki: Yliopistopaino.

Yle 2015a: Peli, joka luotsaisi pojan lukemaan, olisi "tuhannen taalan paikka". – *Yle*. <http://yle.fi/uutiset/3-8285403> 5.5. 2016.

Yle 2015b: Poikia halutaan innostaa lukemaan – Vanhempainliitto haastaa miehet näyttämään esimerkkiä. – *Yle*. <http://yle.fi/uutiset/3-8423868> 5.5. 2016.

Yle 2015c: Huono lukutaito estää joka kahdeksannen suomalaispojan jatko-opinnot. – *Yle*. <https://yle.fi/uutiset/3-8514295> 5.6.2016

Artikkeliin viittaaminen

Sorri, M. (2018). Heikot pojat ja erinomaiset tytöt – millaista kuvaa tyttö- ja poikalukijoista rakennetaan suomalaisissa uutisteksteissä?. *Kieli, koulutus ja yhteiskunta*, 9(5).

Saatavilla: <https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-syyskuu-2018/heikot-pojat-ja-erinomaiset-tytot-millaista-kuvaa-tytto-ja-poikalukijoista-rakennetaan-suomalaisissa-uutisteksteissa>